

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

12.
SINIF

İSLAM KÜLTÜR
VE MEDENİYETİ
ETKİNLİK
KİTABI

**DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ**

12. SINIF
İSLAM KÜLTÜR VE MEDENİYETİ

**ETKİNLİK
KİTABI**

YAZARLAR

**Dr. Fatma BALCI ARVAS
Dr. Numan KONAKLI
Ayşe SAĞLAM
Hüseyin ÇINAR
Süleyman EMİROĞLU**

Editör

Süleyman EMİROĞLU

Dil Uzmanı

Mehmet Emin SARIKAYA

Program Geliştirme Uzmanı

Talip AYDEMİR

Ölçme ve Değerlendirme Uzmanı

Hülya ERDUL

Rehberlik ve Psikolojik Danışma Uzmanı

Kenan PINARBAŞI-Mevlüt SELVİ

Görsel Tasarım Uzmanı

Hakan AVLUKYARI

Meryem ÜNSEL

Yahya ÖZTÜRK

İÇİNDEKİLER

1. Ünite

İslam Kültür ve Medeniyetinin Doğuşu

1. KAZANIM: Kültür ve medeniyet kavramlarını açıklar.

1. Etkinlik: Eşleştirme	8
2. Etkinlik: Oku-Yorum	11

2. KAZANIM: Peygamberlerin İslam kültür ve medeniyetinin öncüleri olduğunu açıklar.

3. Etkinlik: Oku-Yorum	13
4. Etkinlik: Oku-Yorum	16

3. KAZANIM: Hz. Muhammed'in İslam kültür ve medeniyetindeki yerini fark eder.

5. Etkinlik: Oku-Yorum	18
6. Etkinlik: Eşleştirme	20

4. KAZANIM: İslam kültür ve medeniyetinin kaynaklarını açıklar.

7. Etkinlik: Doğru-Yanlış	23
8. Etkinlik: Eşleştirme	26

5. KAZANIM: İslam kültür ve medeniyetinin diğer kültürlerden farkını bilir.

9. Etkinlik: Oku-Yorum	29
10. Etkinlik: Doğru-Yanlış	31

KİTABIMIZI TANIYALIM

Ders adı

Sınıf

Kazanım

Etkinlik sıra numarası

Etkinlik süresi

Ünite adı

Etkinlik süreci açıklaması

Değerlendirme yöntemi

Etkinlik adı

Etkinlik yönergeleri

Etkinlik alanı

Cevap anahtarı

ETKİNLİK 1
İSLAM KÜLTÜRÜ VE MEDENİYETİ
1. Ders: İslam Kültürü ve Medeniyeti Süresi: 55
Kazanım: Kültür ve medeniyet kavramlarını açıklar.
Süreç:
1. Öğretmen tarafından öğrencilere kültür ve medeniyet kavramlarını içeren bir etkinlik yapılacaktır.
2. Öğrencilere bu etkinliğin nasıl bir sonuç üreteceği açıklanır.
3. Önceden hazırlanan ve çoğaltılan Ek-1 dağıtılır.
4. Ek-1'de yer alan yönergeler doğrultusunda kültür ve medeniyet kavramlarına dair eşleştirmelerin yapılması istenir.
5. Öğrencilerin bireysel olarak etkinliği tamamlamaları sağlanır.
6. Belirlenen süre bittikten sonra her öğrencinin kontrol amacıyla yanındaki arkadaşla etkinliği değerlendirmesi istenir.
7. Öğretmenin doğru eşleştirmeleri söylemesi ile etkinlik tamamlanır.

Değerlendirme: Soru ve cevaplarla kazanımın gerçekleşip gerçekleşmediği kontrol edilir.

ESLEŞTİRME
ETKİNLİK 1
Ek-1
Yönerge

A. Tabloda verilen tanım ve özelliklere ilgili olduğu kavramla eşleştirilerek eşleştiriniz.

TANIM VE ÖZELLİKLER	KÜLTÜR	MEDENİYET
1. Toplumsal olarak öğretilip yeni kuşaklara aktarılan davranışlardır.		
2. Bir milletin dini, ahlakı, hukuku, iktisadi, İslami ve aklı birikimlerinin bir bütünüdür.		
3. İnsan, toprak ve zaman arasında onarıcı bir bağ kurma yeteneğidir. Bu dinamik süreci başlatması için bir kavram veren temel unsur ise dindir.		
4. İnsanların çalışarak ortaya koyduğu teknik eserlerin bütünüdür.		
5. Herhangi bir toplumun dininin vücut bulmuş şeklidir.		
6. Kendi içinde bir bütünlük ve tutarlılık gösterir.		
7. Refleks ya da içgüdü haricinde insanın yaptığı gözlenebilir her davranış, doğada ve toplum hayatı içinde meydana getirdiği her türlü eserdir.		
8. Önemli Dönemlerde umran, mülk ve imar gibi farklı kelimelerle ifade edilmis- tir. E-kadime kavramı da yerine kullanılmaktadır.		
9. İnsanın kendini ve tabiatı idare etme yoluyla meydana getirdiği eserlerdir.		
10. Misafire ıkranda bulunmak, İslam toplumunda önemli ihlallerdendir. Misafire çay ya da kahve ikram etmek ise bu ilkenin günlük hayata dair bir davranış olarak ortaya çıkmıştır.		

B. Tabloda verilen kültür unsurlarını dâhil olduğu alana örnekteki gibi işaretleyerek eşleştiriniz.

	İnsan	Yer	Arac	Sanat	Himari	Dünya	Okunaklı	Diğer
Maddi								
Manevi	✓							

ESLEŞTİRME
ETKİNLİK 1
Ek-2
Yönerge

C. Cevap anahtarı

A. Tabloda verilen tanım ve özelliklere ilgili olduğu kavramla eşleştirilerek eşleştiriniz.

TANIM VE ÖZELLİKLER	KÜLTÜR	MEDENİYET
1. Toplumsal olarak öğretilip yeni kuşaklara aktarılan davranışlardır.	✓	
2. Bir milletin dini, ahlakı, hukuku, iktisadi, İslami ve aklı birikimlerinin bir bütünüdür.		✓
3. İnsan, toprak ve zaman arasında onarıcı bir bağ kurma yeteneğidir. Bu dinamik süreci başlatması için bir kavram veren temel unsur ise dindir.		✓
4. İnsanların çalışarak ortaya koyduğu teknik eserlerin bütünüdür.		✓
5. Herhangi bir toplumun dininin vücut bulmuş şeklidir.		✓
6. Kendi içinde bir bütünlük ve tutarlılık gösterir.	✓	
7. Refleks ya da içgüdü haricinde insanın yaptığı gözlenebilir her davranış, doğada ve toplum hayatı içinde meydana getirdiği her türlü eserdir.		✓
8. Önemli Dönemlerde umran, mülk ve imar gibi farklı kelimelerle ifade edilmis- tir. E-kadime kavramı da yerine kullanılmaktadır.		✓
9. İnsanın kendini ve tabiatı idare etme yoluyla meydana getirdiği eserlerdir.	✓	
10. Misafire ıkranda bulunmak, İslam toplumunda önemli ihlallerdendir. Misafire çay ya da kahve ikram etmek ise bu ilkenin günlük hayata dair bir davranış olarak ortaya çıkmıştır.		✓

B. Tabloda verilen kültür unsurlarını dâhil olduğu alana örnekteki gibi işaretleyerek eşleştiriniz.

	İnsan	Yer	Arac	Sanat	Himari	Dünya	Okunaklı	Diğer
Maddi		✓	✓			✓		✓
Manevi	✓			✓		✓	✓	

ÜNİTE
1

İSLAM KÜLTÜR
VE
MEDENİYETİNİN
DOĞUŞU

Kazanım: Kültür ve medeniyet kavramlarını açıklar.

Süreç

1. Öğretmen tarafından öğrencilere kültür ve medeniyet kavramlarını içeren bir etkinlik yapacakları bildirilir.
2. Öğrencilere bu etkinlikte nasıl bir sonuca ulaşmak istendiği açıklanır.
3. Önceden hazırlanan ve çoğaltılan Ek-1 dağıtılır.
4. Ek-1'de yer alan yönergeler doğrultusunda kültür ve medeniyet kavramlarına dair eşleştirmelerin yapılması istenir.
5. Öğrencilerin bireysel olarak etkinliği tamamlamaları sağlanır.
6. Belirlenen süre bittiğinde her öğrencinin kontrol amacıyla yanındaki arkadaşı ile etkinliğini değiştirmesi istenir.
7. Öğretmenin doğru eşleştirmeleri söylemesi ile etkinlik tamamlanır.

A. Tabloda verilen tanım ve özellikleri ilgili olduğu kavramla işaretleyerek eşleştiriniz.

TANIM VE ÖZELLİKLER		KÜLTÜR	MEDENİYET
1.	Toplumsal olarak öğretilip yeni kuşaklara aşıl原因an davranışlardır.		
2.	Bir milletin dinî, ahlaki, hukuki, iktisadi, lisani ve akli birikimlerinin bir bütünüdür.		
3.	İnsan, toprak ve zaman arasında onarıcı bir bağ kurma yeteneğidir. Bu dinamik süreci başlatması için bir kıvılcım veren temel unsur ise dindir.		
4.	İnsanlığın çalışarak ortaya koyduğu teknik eserlerin bütününden ibarettir.		
5.	Herhangi bir toplumun dininin vücut bulmuş şeklidir.		
6.	Kendi içinde bir bütünlük ve tutarlılık gösterir.		
7.	Refleks ya da içgüdü haricinde insanın yaptığı gözlenebilir her davranış, doğada ve toplum hayatı içinde meydana getirdiği her türlü eserdir.		
8.	Osmanlı Dönemi'nde umrân, ma'mûr ve i'mâr gibi farklı kelimelerle ifade edilmiştir. El-hadâre kavramı da yerine kullanılabilir.		
9.	İnsanın kendini ve tabiatı idare etme yoluyla meydana getirdiği eserlerdir.		
10.	Misafire ikramda bulunmak, İslam toplumunda önemli ilkelerdendir. Misafire çay ya da kahve ikram etmek ise bu ilkenin günlük hayata dair bir davranış olarak ortaya çıkmasıdır.		

B. Tabloda verilen kültür unsurlarını dâhil olduğu alanla örnekteki gibi işaretleyerek eşleştiriniz.

	İnanç	Yazılı Eser	Araç Gereç	Sanat Anlayışı	Mimari	Dünya Görüşü	Gelenekler	Giysi
Maddi								
Manevi	✓							

CEVAP ANAHTARI

A.

TANIM VE ÖZELLİKLER		KÜLTÜR	MEDENİYET
1.	Toplumsal olarak öğretilip yeni kuşaklara aşıl原因an davranışlardır.	✓	
2.	Bir milletin dinî, ahlaki, hukuki, iktisadi, lisani ve akli birikimlerinin bir bütünüdür.	✓	
3.	İnsan, toprak ve zaman arasında onarıcı bir bağ kurma yeteneğidir. Bu dinamik süreci başlatması için bir kıvılcım veren temel unsur ise dindir.		✓
4.	İnsanlığın çalışarak ortaya koyduğu teknik eserlerin bütününden ibarettir.		✓
5.	Herhangi bir toplumun dininin vücut bulmuş şeklidir.	✓	
6.	Kendi içinde bir bütünlük ve tutarlılık gösterir.	✓	
7.	Refleks ya da içgüdü haricinde insanın yaptığı gözlenebilir her davranış, doğada ve toplum hayatı içinde meydana getirdiği her türlü eserdir.	✓	
8.	Osmanlı Dönemi'nde umrân, ma'mûr ve i'mâr gibi farklı kelimelerle ifade edilmiştir. El-hadâre kavramı da yerine kullanılabilir.		✓
9.	İnsanın kendini ve tabiatı idare etme yoluyla meydana getirdiği eserlerdir.	✓	
10.	Misafire ikramda bulunmak, İslam toplumunda önemli ilkelerdendir. Misafire çay ya da kahve ikram etmek ise bu ilkenin günlük hayata dair bir davranış olarak ortaya çıkmasıdır.	✓	

B.

	İnanç	Yazılı Eser	Araç Gereç	Sanat Anlayışı	Mimari	Dünya Görüşü	Gelenekler	Giysi
Maddi		✓	✓		✓			✓
Manevi	✓			✓		✓	✓	

Kazanım: Kültür ve medeniyet kavramlarını açıklar.

Süreç

1. Öğrencilere kültür ve medeniyet kavramları ile ilgili bir etkinlik yapacakları bildirilir.
2. Öğrencilere bu etkinlikte nasıl bir sonuca ulaşılacak istendiği açıklanır.
3. Önceden hazırlanan ve çoğaltılan Ek-1 dağıtılır.
4. Öğrencilerden Ek-1'deki yönerge doğrultusunda soruları yanıtlamaları istenir.
5. Soruların yanıtlanmasından sonra gönüllü öğrencilere söz hakkı verilir. Cevapların sınıfla paylaşılması sağlanır.
6. Cevaplar öğretmen tarafından değerlendirilerek etkinlik tamamlanır.

Aşağıdaki soruları metne göre cevaplayınız.

“Farabî'nin Medinetü'l-Fâdıla ve İbn Haldun'un Mukaddime adlı eserlerinde medeni kavramı yer alır. İbn Haldun'a göre insan, doğası gereği medeni bir varlıktır. İbn Haldun umran kavramını ele aldığı Mukaddime adlı eserinde bir medeniyet teorisi kurar. Ona göre medeniyetleri kuran, inşa eden insandır. Akılla kültürü ve medeniyeti inşa eden insan organik bir varlıktır. Organik bir varlık olan insan nasıl ki doğar, büyür ve ölürse insanın inşası olan medeniyetler de doğar, büyür, gelişir ve ölür. Bir medeniyetin ölmesi, yerine bir başkasının geçmesi demektir. Hâkim medeniyetin iktidarını ve meşruiyet gerekçesini kaybetmesi, mevcut insan ihtiyaçlarına kurum ve kuruluşlarıyla artık cevap veremez hâle gelmesindendir.”

(İbn Haldun, Mukaddime, Çev: Zakir Kadiri Ugan, M.E.B. Yay., İstanbul, 1989, C 1, s. 202.)

“Medeniyet, tanımı itibariyle bütün insanlığa hitap eden tarih olgusudur. Tek kişi ya da insanlığa dönük cephesiyle medeniyet, insanın sadece fizikî ya da fizyolojik ihtiyaçlarına cevap veren bir sistem olmakla kalmaz. Aynı zamanda manevi-ahlaki, metafizik ve kültürel isteklerini de karşılamak amacını taşır. İnsanı bütün cepheleriyle ele alır.”

(Sezai Karakoç, Düşünceler-1/Kavramlar, Diriliş Yay., İstanbul, 1998, C 1, s. 7.)

1. İbn Haldun'a göre medeniyetin kalıcı olması mümkün müdür? Açıklayınız.

.....

.....

.....

.....

2. İbn Haldun'a göre medeniyetin varlığını sürdürmesinde etkili olan unsurlar nelerdir?

.....

.....

.....

.....

3. Sezai Karakoç'a göre medeniyet insanlığın hangi ihtiyaçlarına hitap etmektedir?

.....

.....

.....

.....

Kazanım: Peygamberlerin İslam kültür ve medeniyetinin öncüleri olduğunu açıklar.

Süreç

1. Öğrencilere peygamberlerin İslam kültür ve medeniyetinin öncüleri olması ile ilgili bir etkinlik yapacakları bildirilir.
2. Öğrencilere bu etkinlikte nasıl bir sonuca ulaşmak istendiği açıklanır.
3. Önceden hazırlanan ve çoğaltılan Ek-1 dağıtılır.
4. Öğrencilerden Ek-1'deki yönerge doğrultusunda soruları yanıtlamaları istenir.
5. Soruların yanıtlanmasından sonra gönüllü öğrencilere söz hakkı verilir. Cevapların sınıfla paylaşılması sağlanır.
6. Cevaplar öğretmen tarafından değerlendirilerek etkinlik tamamlanır.

Değerlendirme

Soru ve cevaplarla kazanımın gerçekleşip gerçekleşmediği kontrol edilir.

Aşağıdaki soruları metinden yararlanarak cevaplayınız.

"İnsanlığın geçirdiği medenilik süreciyle ilgili tarih felsefesinde iki temel görüş vardır. İlk tarih filozofu olarak anılan ünlü Yunan düşünürü Demokritos (MÖ 360-400), 'İnsanlık tarihinin gelişim süreci nedir?' sorusuna cevap arayarak insanların tarihin başlangıcında gayr-ı medeni, hayvana benzeyen bir hayat yaşarken, çok geri ve iptidaî bir hâldeyken, gün geçtikçe icatları yaparak, gelişerek, medenîleşerek bugünkü hâle geldiğini savunur. İnsanlığın en büyük icadının da dil olduğunu belirtir ve 'ilerleme' fikrini de tarihin merkezine ilk o yerleştirir.

İkinci görüşün sahibi dindar filozoflar ise insanlığın ilk devirlerinin bir saadet, sulh ve sükûn, ileri derecede bir medeniyet, 'altın çağı' olduğu düşüncesindedir. Ancak insanlar daha sonra zamanla sapmışlar, azmışlar ve gayri medenî hâle gelmişlerdir. Yani Allah'ın (c.c.) emir ve yasaklarını unutarak ilk ve tek hakiki medeniyet kaynağından uzaklaşmış, Allah (c.c) da peygamberler göndererek bu yoldan çıkan insanları sırat-ı müstakim'e, Hakk yoluna çağırmış ve onları tekrar medeniyet çizgisine çekmiştir. İslam medeniyeti dışında kalan medeniyetler, bu medeniyetten ayrılmış, sapmış, tahrip edilmiş medeniyetler ve onların devamı durumunda olanlardır. İşte bu din temelli anlayış, bizim medeniyet tasavvurumuzun temel dayanağını teşkil etmektedir."

(bk. Hüsamettin Erdem, İslam Medeniyetinin Başlangıcı ve Zirvesinde Nübüvvetin Rolü, Medeniyet Tasavvuru ve Karatay Medresesi, KTO Karatay Üniversitesi Yay., 2018, s. 171.)

1. Aşağıdaki sorulardan hangisinin cevabı metinde yoktur?

- A) Tarih felsefesine göre insanlığın geçirdiği medenilik süreciyle ilgili hangi görüşler vardır?
- B) Demokritos'a göre insanlığın başlangıcı nasıldır?
- C) Medeniyetin ilk kurucusu ve şekillendiricisi kimdir?
- D) Demokritos'a göre insanlığın en büyük icadı nedir?
- E) Peygamberlerin medeniyet noktasında insanlığa katkıları nasıl olmuştur?

2. "Allah, Âdem'e bütün varlıkların isimlerini öğretti..." (Bakara suresi, 31. ayet.) ayetinden yola çıkarak Demokritos'un ve Müslüman filozofların "İnsanlık tarihinin gelişim süreci nedir?" sorusuna verdiği cevapları değerlendiriniz.

.....

.....

.....

.....

3. İnsanlık tarihi açısından peygamberlerin önemi nedir? Açıklayınız.

.....

.....

.....

.....

CEVAP ANAHTARI

1. C

Kazanım: Peygamberlerin İslam kültür ve medeniyetinin öncüleri olduğunu açıklar.

Süreç

1. Öğrencilere peygamberlerin İslam kültür ve medeniyetinin öncüleri olması ile ilgili bir etkinlik yapacakları bildirilir.
2. Öğrencilere bu etkinlikte nasıl bir sonuca ulaşmak istendiği açıklanır.
3. Önceden hazırlanan ve çoğaltılan Ek-1 dağıtılır.
4. Öğrencilerden Ek-1'deki yönerge doğrultusunda soruları yanıtlamaları istenir
5. Soruların yanıtlanmasından sonra gönüllü öğrencilere söz hakkı verilir. Cevapların sınıfla paylaşılması sağlanır.
6. Cevaplar öğretmen tarafından değerlendirilerek etkinlik tamamlanır.

Aşağıdaki soruları metinden yararlanarak cevaplayınız.

“Sezai Karakoç’a göre peygamber hayatı, her yönüyle bir medeniyettir. Hakikat medeniyetinin bir ağaca benzetilmesi durumunda, peygamber hayatı bu ağacın çekirdeği gibidir. Medeniyet peygamber hayatının açılımından ibarettir.

Peygamberler medeniyetlerin manevi temellerini atmışlardır. Her peygamber geldiği dönemin yeni medeniyetine öncülük etmiştir. Hatta Karakoç’a göre maddi medeniyet atılımlarında bile peygamberlerin öncülük ettikleri görülür.

Mesela İdris peygamberin (a.s.) terzilerin, Nuh peygamberin (a.s.) gemicilerin, Davud peygamberin (a.s.) demircilerin, Lokman peygamberin (a.s.) tabiplerin, İbrahim peygamberin (a.s.) dokumacıların piri sayılmaları ve diğer pek çok peygamberin de hep meslek pirleri olarak görülmesi böyledir. Bu yönüyle “Metafizik dünyamızın anahtarlarıyla birlikte medeniyet şehrimizin ana kapı anahtarları da yine onların kutlu ceplerindedir. Medeniyetler ne kadar sayıca çoğalırsa çoğalsınlar, aslında tek bir medeniyetin süreci, dönemeci ve varyasyonu olarak medeniyet tarihinde yerlerini almışlardır. O tek medeniyet de Hakikat Medeniyeti, Allah’ın birliğine dayanan medeniyettir. O medeniyetin de getiricileri şüphesiz peygamberlerdir.”

Demek oluyor ki peygamberler, Toplumun çözülmesini ve çökmesini önleyen büyük kurucular, kültürün yeni doğuşçuluklarının öncüleri ve müjdecileri, ruhun dirilişinin hakiki yoğurucuları, medeniyet hamlesinin sürdürücüleridir de.

(bk. Sezai Karakoç, Fizikötesi Açından Ufuklar ve Daha Ötesi II-Diriliş Şoku, Diriliş Yayınları, İstanbul, 2013, s.110-111.)

1. Medeniyet ve peygamberler arasında nasıl bir bağ vardır? Açıklayınız.

.....

.....

.....

.....

2. Hakikat medeniyetinin ve onun süreci olan diğer medeniyetlerin asıl dayanağı nedir? Açıklayınız.

.....

.....

.....

.....

3. “İnsan, kendisinin başıboş bırakılacağını mı sanır!” (Kıyâmet suresi, 36. ayet.) ayetini medeniyetlerin şekillenmesinde peygamberlerin üstlendiği öncülük açısından açıklayınız.

.....

.....

.....

.....

Kazanım: Hz. Muhammed'in (s.a.v.) İslam kültür ve medeniyetindeki yerini fark eder.

Süreç

1. Öğrencilere Ek-1'de yer alan metin dağıtılır.
2. Öğrencilerden hadisi okumaları ve soruların cevaplarını kâğıda yazmaları istenir.
3. Verilen süre sonunda gönüllü öğrencilerin cevapları sınıfta okunarak etkinlik tamamlanır.
4. Etkinlik kâğıdını sergilemek isteyen öğrencilerin çalışmaları sınıf panosuna asılır.

Hadisi okuyarak soruları cevaplayınız.

Resulullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: “Benimle benden önceki diğer peygamberlerin durumu mükemmel ve güzel bir ev yapan fakat sadece köşelerinin birinde bir kerpiçlik yeri boş bırakan bir adama benzer. Halk, evi hayran hayran dolaşmaya başlar ve o eksikliği görüp ‘Bu boşluğa bir kerpiç konulmayacak mı?’ der. İşte ben bu kerpiciyim, ben peygamberlerin sonuncusuyum.”

(Buhârî, Menâkıb 18.)

1. Verilen hadis ile “Ben ahlak güzelliklerini tamamlamak için gönderildim.” (Muvatta, Hüsnü'l-huluk, 8.) hadisini Hz.Peygamber'in gönderiliş amacı açısından açıklayınız?

.....

.....

.....

2. Bu hadisi “Andolsun biz, her ümmete ‘Allah’a kulluk edin, tâğûttan kaçının.’ diye peygamber gönderdik...” (Nahl suresi, 36. ayet.) ayeti ile düşündüğümüzde gönderilen peygamberlerin ortak mesajı nedir ?

.....

.....

.....

.....

3. İslam kültür ve medeniyetinin oluşumunda peygamberlerin ve Hz. Peygamber'in rolünü karşılaştırınız?

.....

.....

.....

.....

Kazanım: Hz. Muhammed'in (s.a.v.) İslam kültür ve medeniyetindeki yerini fark eder.

Süreç

1. Öğrencilere İslam kültür ve medeniyetinde Hz. Muhammed'in (s.a.v.) yeri konusunda bir etkinlik yapılacağı bildirilir.
2. Önceden hazırlanan ve çoğaltılan Ek-1 dağıtılır.
3. Öğrencilerden bireysel olarak bu çalışma kâğıdında yer alan örnekleri doğru eşleştirmeleri istenir.
4. Süre bittiğinde her öğrenci kontrol amacıyla yanındaki arkadaşı ile etkinliğini değiştirir.
5. Süre bittikten sonra cevaplar kontrol edilir.

Aşağıda Hz. Peygamber'in İslam medeniyetinin oluşumunda payı olan bazı davranış ve uygulamalarına yer verilmiştir. Hangi davranış ve uygulamanın hangi hususları içerdiğini tespit ederek doğru bir şekilde eşleştiriniz.

Sosyal yardımlaşma kurumlarının kurulması	Din ve vicdan hürriyetinin sağlanması	Doğanın korunması	Eğitime önem verilmesi	İstişareye önem verilmesi
.....				

A	Medine'deki farklı dinî, siyasi ve etnik grupların katılımıyla hazırlanan, Hz. Peygamber'in devlet başkanlığında birlikte yaşamayı öngören siyasi-hukuki belge olan Medine Vesikası'nın hazırlanması. (Mustafa Özkan, Medine Vesikası/Anayasası ve Birlikte Yaşama, Fecr Yayınevi, Ankara, 2018, s. 15-17.)
B	H. Peygamber Bedir'de Mekkeli müşriklerle savaş kararından sonra, ordunun karargâhı ve mevzilenmesi konusunda fikir beyan eden ve Bedir kuyularını iyi bilen Hz. Hubâb b. Münzir'in görüşünü dikkate almış ve onun önerdiği yeri tercih etmiştir. (İbn Hişâm, es-Siretü'n-Nebeviyye, C 2, s. 272.)
C	Resulullah (s.a.v.) insanın ölmesiyle amellerinin kesileceğini, bunun üç istisnasının bulunduğunu, birincisinin sadaka-i câriye bırakması olduğunu belirtmiş, Fedek ve Hayber hisselerinin bir kısmını fakirlere tahsis etmiştir. (Buhârî, Vesâyâ, 1.)
Ç	"Kilim tahsil etmek için bir yola girerse Allah (c.c.) o kişiye cennetin yolunu kolaylaştırır." (Müslim, Zikr, 39.)
D	Resulullah (s.a.v.) bir seferdeyken yanındakilerden bazıları iki yavrusuyla birlikte bir serçe kuşu görürler ve kuşun iki yavrusunu yakalarlar. Bunun üzerine yavruların anaları gelip orada bulunanların üzerinde kanatlarını gererek uçmaya başlar. Bunu fark eden Hz. Peygamber, "Bu hayvanı yavrusu sebebiyle bu musibete kim uğrattı? Haydi yavrusunu ona geri verin." buyurmuştur. (Ebû Dâvud, Edeb, 164.)

EŞLEŞTİRME

ETKİNLİK

6

15 dk.

EK-2

CEVAP ANAHTARI

Sosyal yardımlaşma kurumlarının kurulması	Din ve vicdan hürriyetinin sağlanması	Doğanın korunması	Eğitime önem verilmesi	İstişareye önem verilmesi
C	A	D	Ç	B

Kazanım: İslam kültür ve medeniyetinin kaynaklarını açıklar.

Süreç

1. Öğrencilere İslam kültür ve medeniyetinin kaynakları hakkında bir etkinlik yapılacağı bildirilir.
2. Bu etkinlikte nasıl bir sonuca ulaşmak istendiği açıklanır.
3. Ek-1 öğrenci sayısınınca çoğaltılarak dağıtılır.
4. Öğrencilerden verilen ifadeler arasından doğru olanlar için "Doğru", yanlış olanlar için ise "Yanlış" sütununu işaretlemeleri istenir.
5. Öğrenciler etkinliği bireysel olarak tamamlarlar.
6. Öğretmenin doğru cevapları söylemesi ile etkinlik tamamlanır.

Aşağıdaki ifadelerden doğru olanlar için “Doğru”, yanlış olanlar için “Yanlış” sütununu işaretleyiniz.

	Doğru	Yanlış
İslam medeniyeti, İslam dinini kabul eden halkların birlikte oluşturduğu medeniyetin ortak adıdır.		
İslam medeniyetinin özü, tevhiddir. Tevhid, Allah'ın (c.c.) birliğine ve her şeyin mutlak yaratıcısı olduğuna inanmaktır.		
Vahiy, insanın hüküm ve kararlarında doğruyu yanlıştan, iyiyi kötünden ayırma yetisidir.		
İslam, sahih bilgiyi belirlemeyi ve buna uygun davranmayı teşvik eder.		
Akl-ı selim sahibi insanın özelliklerinden biri de bencil olmasıdır.		
Akl-ı selim; efsaneleri, çelişkili sözleri ve iddiaları reddeder.		
Kur'an'da “ulü'l-elbâb”, “ulü'n-nüha” ve “ulü'l-efsâr” ifadeleri münafıkların ortak özelliklerini belirtir.		
İslam kültür ve medeniyetinin ana kaynakları Kur'an-ı Kerim ve sünnettir.		
Kur'an ve sünnet bize insanın varoluş nedenini, aklın önemini ve işlevini, toplumsal kuralları açıklar.		
İslam kaynaklarında beş duyu, bilgi elde etme yollarından biri olarak kabul edilmez.		
Duyu organlarıyla elde edilen bilgilerin, doğru olarak kabul edilebilmesi için duyu organlarının sağlam ve sağlıklı olması gerekir.		
Duyu organlarının verdiği bilgiler çeşitli nedenlerle yanıltıcı olabilir. Çünkü duyu organlarının kapasiteleri sınırlıdır.		
İslam fıkhi, sahih örfü yeni hükümler vermede bir bilgi kaynağı olarak kabul etmemiştir.		
Toplumda genel kabul gören ve sürekliliği olan sosyal davranış biçimleri ile yerleşik uygulamalara örf denir.		
Kur'an-ı Kerim'de duyularla edinilen bilginin vahyin ve aklın denetiminden geçmesi gerektiğine işaret edilir.		

DOĞRU-YANLIŞ

ETKİNLİK

7

15 dk.

EK-2

CEVAP ANAHTARI

	Doğru	Yanlış
İslam medeniyeti, İslam dinini kabul eden halkların birlikte oluşturduğu medeniyetin ortak adıdır.	✓	
İslam medeniyetinin özü, tevhiddir. Tevhid, Allah'ın (c.c.) birliğine ve her şeyin mutlak yaratıcısı olduğuna inanmaktır.	✓	
Vahiy, insanın hüküm ve kararlarında doğruyu yanlıştan, iyiyi kötünden ayırma yetisidir.		✓
İslam, sahih bilgiyi belirlemeyi ve buna uygun davranmayı teşvik eder.	✓	
Akl-ı selim sahibi insanın özelliklerinden biri de bencil olmasıdır.		✓
Akl-ı selim; efsaneleri, çelişkili sözleri ve iddiaları reddeder.	✓	
Kur'an'da "ulü'l-elbâb", "ulü'n-nüha" ve "ulü'l-ebsâr" ifadeleri münafıkların ortak özelliklerini belirtir.		✓
İslam kültür ve medeniyetinin ana kaynakları Kur'an-ı Kerim ve sünnettir.	✓	
Kur'an ve sünnet bize insanın varoluş nedenini, aklın önemini ve işlevini, toplumsal kuralları açıklar.	✓	
İslam kaynaklarında beş duyu, bilgi elde etme yollarından biri olarak kabul edilmez.		✓
Duyu organlarıyla elde edilen bilgilerin, doğru olarak kabul edilebilmesi için duyu organlarının sağlam ve sağlıklı olması gerekir.	✓	
Duyu organlarının verdiği bilgiler çeşitli nedenlerle yanıltıcı olabilir. Çünkü duyu organlarının kapasiteleri sınırlıdır.	✓	
İslam fıkhi, sahih örfü yeni hükümler vermede bir bilgi kaynağı olarak kabul etmemiştir.		✓
Toplumda genel kabul gören ve sürekliliği olan sosyal davranış biçimleri ile yerleşik uygulamalara örf denir.	✓	
Kur'an-ı Kerim'de duyularla edinilen bilginin vahyin ve aklın denetiminden geçmesi gerektiğine işaret edilir.	✓	

Kazanım: İslam kültür ve medeniyetinin kaynaklarını açıklar.

Süreç

1. Öğrencilere İslam kültür ve medeniyetinin kaynakları konusunda bir etkinlik yapılacağı bildirilir.
2. Önceden hazırlanan ve çoğaltılan Ek-1 dağıtılır.
3. Öğrencilerden bireysel olarak bu çalışma kâğıdında yer alan örnekleri doğru eşleştirmeleri istenir.
4. Belirlenen süre bittiğinde her öğrenci kontrol amacıyla yanındaki arkadaşı ile etkinliğini değiştirir.
5. Süre bittikten sonra cevaplar kontrol edilir.

Aşağıda yer alan ayet ve hadisler İslam kültür ve medeniyetinin kaynaklarına işaret etmektedir. Ayet ve hadislerin hangi kaynakları belirttiğini tespit ederek doğru bir şekilde eşleştiriniz.

Akl-ı selim	Kur'an ve sünnet	Havâss-ı selîme	Örf ve âdet
.....			

1	"... Ey akıl sahipleri! İbret alın." (Haşr suresi, 2. ayet.)
2	"Andolsun, Allah'ın Resûlünde sizin için, Allah'a ve ahiret gününe kavuşmayı uman, Allah'ı çok zikreden kimseler için güzel bir örnek vardır." (Ahzâb suresi, 21. ayet.)
3	"O gün her ümmetin içinden kendilerine birer şahit göndereceğiz. Seni de hepsinin üzerine şahit olarak getireceğiz. Ayrıca bu kitabı da sana, her şey için bir açıklama, bir hidayet ve rahmet kaynağı ve Müslümanlar için bir müjde olarak indirdik." (Nahl suresi, 89. ayet.)
4	"Ey iman edenler! Eğer Allah'a karşı gelmekten sakınırsanız O, size iyiyi kötünden ayırt edecek bir anlayış verir ve sizin kötülüklerinizi örter, sizi bağışlar. Allah, büyük lütuf sahibidir." (Enfâl suresi, 29. ayet.)
5	"Akıllı kişi, nefesine hâkim olan ve ölüm sonrası için çalışandır..." (Tirmizî, Kıyamet, 25.)
6	"Hakkında bilgin bulunmayan şeyin ardına düşme. Çünkü kulak, göz ve gönül, bunların hepsi ondan sorumludur." (İsrâ suresi, 36. ayet.)
7	"Müminin ferasetinden sakının. Zira o, Allah'ın nuru ile bakar." (Tirmizî, Tefsir, 16.)
8	"Bu insanlar, devenin nasıl yaratıldığına, göğün nasıl yükseltildiğine, dağların nasıl dikildiğine, yerin nasıl yayıldığına bir bakmazlar mı?" (Gâşiye suresi, 17-20. ayetler.)
9	"Müslümanların güzel gördüğü şey Allah katında da güzeldir." (Ahmet b. Hanbel, Müsned, C 1, s. 379.)
10	"Söyleyin, içtiğiniz suyu buluttan indirenler sizler misiniz yoksa onu biz mi indiririz?" (Vâkıa suresi, 68-69. ayetler.)

EŞLEŞTİRME

ETKİNLİK

8

15 dk.

EK-2

CEVAP ANAHTARI

Akl-ı selim	Kur'an ve sünnet	Havâss-ı selîme	Örf ve âdet
1, 4, 5, 7	2, 3	6, 8, 10	9

Kazanım: İslam kültür ve medeniyetinin diğer kültürlerden farkını bilir.

Süreç

1. Öğrencilere Ek-1'de yer alan metin dağıtılır.
2. Öğrencilerden metni okumaları ve soruların cevaplarını kâğıda yazmaları istenir.
3. Verilen süre sonunda gönüllü öğrencilerin cevapları sınıfta okunarak etkinlik tamamlanır.
4. Etkinlik kâğıdını sergilemek isteyen öğrencilerin çalışmaları sınıf panosuna asılır.

Metni okuyarak soruları cevaplayınız.

İnsanlık tarihi, birbirine sebep-sonuç ilişkisiyle bağlı bir dizi olaydan ibarettir. İslam doğduğunda, yeryüzünde çok sayıda din vardı. O dönemde nereye bakılırsa bakılsın, dünyanın her yöresinde sadece savaşlar; ırk, renk, dil, din ve bölge farklılıkları nedeniyle sağduyudan yoksun ön yargılar; servetin birkaç zengin arasında dengesiz dağılımından kaynaklanan koyu sefalet göze çarpıyordu. İnsanlar, Hz. Âdem ile Havva'nın soyundan geldiklerini unutmuşlar ve kardeşler arasında güdülen kin onları hayvanlardan da aşağı bir düzeye getirmişti. Çoğu materyalist bir hayat yaşıyordu. Kimileri ise kendilerini manevi etkinliklere yöneltmek için, dünyadan el etek çekmişlerdi. Her iki kesim de insanın hem beden hem de ruhtan meydana geldiğini unutmuşlardı. Öyleyse insanlığın yöneleceği belirli bir yöne, kendisine maddi ve manevi olmak üzere her iki yolu da gösterecek ve insanın bu iki görünümü arasında bir bağ, bir denge oluşturarak ona, kendisini dengeli bir biçimde geliştirme imkânı verecek umumi bir rehber niteliğinde bir dine ihtiyacı vardı. İnsan ne bir melek, ne bir şeytan, ne de cansız bir taş; o, iyilik kadar kötülük de yapabilecek nitelikteydi ama aynı zamanda, kötü eğilimlerini ve tutkularını kontrol edebilecek bir akla da sahipti. Öyleyse bunların insana tekrar hatırlatılması ve yeniden, kendisine sadece hakları değil, aynı zamanda karşılıklı yükümlülüklerinin de olduğu ve dünya hayatında yapacağı her şeyden bir gün mutlaka hesaba çekileceğinin öğretilmesi gerekmektedir.

(Muhammed Hamidullah, İslam Peygamberi, Çev. Salih Tuğ, C1, s. 16-17.)

1. Metinde İslam kültür ve medeniyetinin hangi özellikleri üzerinde durulmaktadır?

.....

.....

.....

2. İslam medeniyeti insanın fıtratına neden daha uygun yapıdadır?

.....

.....

.....

3. "İşte böylece sizin insanlığa şahitler olmanız, Resul'ün de size şahit olması için sizi dengeli bir millet kıldık..." (Bakara suresi, 143. ayet.) ayetine göre metni yorumlayınız?

.....

.....

.....

.....

Kazanım: İslam kültür medeniyetinin diğer kültürlerden farkını bilir.

Süreç

1. Öğrencilere İslam kültür ve medeniyetinin diğer kültürlerden farkları hakkında bir etkinlik yapılacağı bildirilir.
2. Bu etkinlikte nasıl bir sonuca ulaşmak istendiği açıklanır.
3. Ek-1 öğrenci sayısına çoğaltılarak dağıtılır.
4. Öğrencilerden verilen ifadeler arasından doğru olanlar için "Doğru", yanlış olanlar için ise "Yanlış" sütununu işaretlemeleri istenir.
5. Öğrenciler etkinliği bireysel olarak tamamlarlar.
6. Öğretmenin doğru cevapları söylemesi ile etkinlik tamamlanır.

Aşağıdaki ifadelerden doğru olanlar için “Doğru”, yanlış olanlar için “Yanlış” sütununu işaretleyiniz.

	Doğru	Yanlış
İslam medeniyeti vahiy, akıl ve duygunun uyumlu bir sentezidir. İslam medeniyetinde din; medeniyetin ruhu, ortaya çıkarıcı ve yönlendirendir.		
İslam medeniyeti insan merkezlidir. Kur'an'ın esas konusu olan insan, merkeze alınmış, önemli ve saygıdeğer bir varlıktır.		
Yunan medeniyeti mistisizmi, Hint medeniyeti ise felsefeyi öne çıkarmıştır.		
İslam medeniyeti; insanın inanç, can, mal, nesil ve akıl gibi temel değerlerini koruma altına almıştır.		
İslam medeniyeti zekâtı farz kılarak zengin ile fakir arasındaki uçurumu açmaya çalışmıştır.		
İslam medeniyeti ilim medeniyetidir. Kur'an'da yaklaşık 750 yerde ilim ve onun türevleri olan kelimeler geçmektedir.		
İslam medeniyeti terkipçidir. Müslümanlar karşılaştıkları kadim kültür ve medeniyetlerin birikimlerini alarak yeni bir terkibe kavuşturmuşlardır.		
İslam medeniyetinin kaynağı; insanları, yeri ve gökleri yaratan Allah'tır (c.c.). Dolayısıyla O'nun gönderdiği son din İslam'ın ve Müslümanların ortaya koyduğu medeniyet de evrenseldir.		
İslam medeniyetinin temel kaynağı olan Kur'an'ın ortaya koyduğu evren ve ahlak anlayışı; hukuk ve ahlak ilkeleri, insana verdiği değer, hem kendinden öncekilere varis olup onları kuşattığı hem de kendinden sonra bir din, kitap ve peygamber gelmeyeceği için yereldir ve evrensel değildir.		
İslam medeniyeti denge üzerine kurulmuş bir medeniyettir. Kur'an ayetlerinde insanın düzgün bir yapıda yaratıldığı belirtilmiş, ahlaki tutum ve davranışlarda ifrat ve tefrit yönündeki sapmalar hoş görülmemiştir.		
İslam medeniyetinin özelliklerini, bu medeniyetin ürünleriyle, örneğin kitap medeniyeti, vakıf medeniyeti, cami medeniyeti şeklinde de tanıtmak mümkün değildir.		
İslam, adalet prensibinden hareketle Müslümanları, insanlığın ortak evrensel mirasına sahip çıkmaya teşvik eder.		

CEVAP ANAHTARI

	Doğru	Yanlış
İslam medeniyeti vahiy, akıl ve duygunun uyumlu bir sentezidir. İslam medeniyetinde din; medeniyetin ruhu, ortaya çıkararı ve yönlendirenidir.	✓	
İslam medeniyeti insan merkezlidir. Kur'an'ın esas konusu olan insan, merkeze alınmış, önemli ve saygıdeğer bir varlıktır.	✓	
Yunan medeniyeti mistisizmi, Hint medeniyeti ise felsefeyi öne çıkarmıştır.		✓
İslam medeniyeti; insanın inanç, can, mal, nesil ve akıl gibi temel değerlerini koruma altına almıştır.	✓	
İslam medeniyeti zekâtı farz kılarak zengin ile fakir arasındaki uçurumu açmaya çalışmıştır.		✓
İslam medeniyeti ilim medeniyetidir. Kur'an'da yaklaşık 750 yerde ilim ve onun türevleri olan kelimeler geçmektedir.	✓	
İslam medeniyeti terkipçidir. Müslümanlar karşılaştıkları kadim kültür ve medeniyetlerin birikimlerini alarak yeni bir terkibe kavuşturmuşlardır.	✓	
İslam medeniyetinin kaynağı; insanları, yeri ve gökleri yaratan Allah'tır (c.c.). Dolayısıyla O'nun gönderdiği son din İslam'ın ve Müslümanların ortaya koyduğu medeniyet de evrenseldir.	✓	
İslam medeniyetinin temel kaynağı olan Kur'an'ın ortaya koyduğu evren ve ahlak anlayışı; hukuk ve ahlak ilkeleri, insana verdiği değer, hem kendinden öncekilere varis olup onları kuşattığı hem de kendinden sonra bir din, kitap ve peygamber gelmeyeceği için yereldir ve evrensel değildir.		✓
İslam medeniyeti denge üzerine kurulmuş bir medeniyettir. Kur'an ayetlerinde insanın düzgün bir yapıda yaratıldığı belirtilmiş, ahlaki tutum ve davranışlarda ifrat ve tefrit yönündeki sapmalar hoş görülmemiştir.	✓	
İslam medeniyetinin özelliklerini, bu medeniyetin ürünleriyle, örneğin kitap medeniyeti, vakıf medeniyeti, cami medeniyeti şeklinde de tanıtmak mümkün değildir.		✓
İslam, adalet prensibinden hareketle Müslümanları, insanlığın ortak evrensel mirasına sahip çıkmaya teşvik eder.	✓	